

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN HAZIR BULUNUŞLUKLARINA ETKİSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yağmur DEMİRAL¹
Mehmet KARTAL²
Mizgin KARADAĞ³
Şaban ÖZMEN⁴

Öz

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitimin ilköğretim öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler, 2021-2022 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Diyarbakır ilinin dört devlet okulunda ve birde özel okulda görev yapan 50 öğretmenden “yarı yapılandırılmış, yönlendirici olmayan görüşme tekniği” ile elde edilmiştir. Araştırma verilerinin sunumunda temalar, kodlar kullanılmış ve bazı görüşlerden doğrudan alıntı yapılarak yorumlar desteklenmiştir. Verilerin analizinde “betimsel ve içerik” analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenler, okul öncesi eğitimden geçerek sınıflarına gelen öğrencilerin okul öncesi eğitim almayan öğrencilere kıyasla problem çözme becerilerinin ve hayata dair günlük sorunlar karşısında çözüm üretme yeteneklerinin daha gelişmiş olduklarını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda Türkçeyi etkin ve güzel konuştuklarını, kendini ifade etmede bağımsız ve rahat olduklarını, duygularını doğru ifade ettiklerini ve çekinmediklerini, kendine güvenlerinin daha fazla olduğunu, fiziksel etkinlikleri doğru yapmada yetkin olduklarını, psiko-motor davranışları rahatça sergilediklerini ve kalem tutma becerisinde daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler okul öncesi eğitime gereken önemin verilmesi ve katılımın makul seviyelere getirilmesi için tüm eğitim paydaşların işbirliği yapmasını önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Akademik başarı, Öğretmen

¹ Bostanpınar mezarası ilkokulu, Sur/Diyarbakır/TÜRKİYE yagmur.aslan.berken@gmail.com

² Milli egemenlik ilkokulu, Silvan/Diyarbakır/TÜRKİYE mhmtkrlll@hotmail.com

³ Nazime Tatlıcı İmam Hatip Ortaokulu, Kayapınar/Diyarbakır/TÜRKİYE mizginkaradag@gmail.com

⁴ Çınar Yeşilbağ İlkokulu, Çınar/Diyarbakır/TÜRKİYE ekincilerilk@gmail.com

TEACHERS' OPINIONS ON THE EFFECT OF PRE-SCHOOL EDUCATION ON THE PREPARATION OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of teachers about the effect of pre-school education on the readiness of primary school first grade students. In this study, in which the qualitative research method was used, the data were obtained by "semi-structured, non-directive interview technique" from 50 teachers working in four public schools and one private school in Diyarbakir in the spring semester of the 2021-2022 academic year. Themes and codes were used in the presentation of the research data and comments were supported by quoting directly from some opinions. In the analysis of the data, "descriptive and content" analysis methods were used. According to the research findings, the teachers stated that the students who come to their classes after passing pre-school education have more developed problem-solving skills and the ability to produce solutions in the face of daily life problems compared to the students who did not receive pre-school education. At the same time, they stated that they spoke Turkish effectively and well, they were independent and comfortable in expressing themselves, they expressed their emotions correctly and did not hesitate, they had more self-confidence, they were competent in performing physical activities correctly, they exhibited psycho-motor behaviors comfortably and they were more successful in holding a pencil. . In addition, teachers suggested that all education stakeholders cooperate in order to give importance to pre-school education and bring participation to reasonable levels.

Keywords: Preschool education, Academic success, Teacher

1. GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, kültürel ve sosyoekonomik geçmişlerden gelen çocuklara 1. Sınıfa girmelerinden önceki yıllarda çocukların düşüncelerini ifade etme, davranışları durumsal taleplere uyarılma, dürtüselliği kontrol etme, merak gösterme ve sosyal olarak yetkin olma gibi becerileri kazanmalarını kapsayan bir programdır. Okul öncesi eğitim, küçük çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri için son derece önemli bir etkiye sahiptir (Yalçın ve Uzun, 2018). Okul öncesi dönemde çocuklar deneyerek ve oynayarak öğrenirler. Öğretmenler, çocukların öğrenmelerini ilgilerini çeken şeylere yönlendirir. Çocuklar problem çözmeyi, başkalarıyla iletişim kurmayı ve sosyalleşmeyi öğrenirler. Tüm bu durum ise çocukların kendilerine güvenlerini ve [öz saygılarını](#) geliştirir ve okula gittiklerinde öğrenmelerini kolaylaştırır (Uysal ve Balkan, 2015). “Okul öncesi dönem, insan hayatının temellerinin atıldığı ve gelişim alanlarının kritik devrelerinin şekillendiği dönemdir” (Uyanık ve Kandır, 2010, s.22). Okul öncesi eğitim, çocuğa sağladığı deneyim ve fırsat eşitliği ile çocukların gelişimi açısından kritik olan sosyal, fiziksel, duygusal, psiko-motor, dilsel ve zihinsel gelişimlerini istenilen düzeye sahip olmalarına olanak tanır (Sabancı, Altunve Uçar 2018). Okul öncesi, eğitimin ve hayatın temelidir (Alisınanoğlu ve Kesicioğlu, 2010). “Bu dönem çocukların hızla büyüyüp geliştiği bir dönemdir ve gelişim alanlarında yeterli duruma büyük bir hızla gelirler” (MEB, 2013). Okul öncesi eğitim, “çocukların bütün hayatı boyunca önemli etkisi olan, bedensel, motor, sosyal duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük bir kısmının tamamlanarak kişiliklerinin şekil aldığı, hem ailede hem de kurumlarda verilebilen eğitim” sürecidir (Aral, Baran, Bulut ve Çimen, 2002). Dolayısıyla okul öncesi eğitim çocuklar açısından hayati bir öneme sahiptir (Ekici, 2014; Pehlivan, 2006; Uyanık ve Kandır, 2010).

Çocuklar, gelişimleri ile ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını evde kazanırlar. Bu nedenle aile, çocuğun bakımından, gelişiminden ve eğitiminden sorumlu birincil kurum haline gelir. Aileden sonra okul öncesi eğitim, yaklaşık 6 yaşına kadar olan küçük çocuklara sağlanan hem örgün hem de yaygın eğitimin tüm biçimlerini kapsar (Güzelyurt, Birge ve Ökten, 2019). Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 2(1), 64-74. Bu eğitim, bir çocuğun gelişimi için temeldir ve bireyin yaşamının sonraki yıllarını önemli ölçüde şekillendirebilir (Arı ve Tuğrul, 1996; akt. Akduman, 2012). Okul öncesi eğitim evde yeterli deneyime sahip olmayan okul öncesi çocukların yaşamlarında önemli bir rol oynamaktadır (Gürkan, 2013). Dolayısıyla okul öncesi eğitim, çocuklara yıllar boyunca yaşamında yankılanacak sayısız akademik ve sosyal-duygusal fayda sağlamaktadır. Okul öncesi, çocuğun sağlıklı riskler almasını öğretirken temel yeterliliklerini geliştirebilecekleri, keşfedebilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri destekleyici bir eğitimidir (Can ve Seren çelik 2017). Çocukların duygusal ve akademik becerileri içinde son derece önemli katkılar sağlamaktadır. İlköğretim kademesine geçmeden önce küçük çocuk, öğrenme eğilimlerinin yanı sıra temel becerileri de edinmektedir. Bir çocuğun yaşam beceri gelişiminde 0-6 yaş arası dönemin çok önemli olduğu bilinen bir gerçektir (Erşan, 2019). Ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarını çocuğun enerjisini daha sağlıklı harcayabileceği yerler olarak algılamaktadır. Okul öncesi eğitim, anne-babayı bedensel, ruhsal ve zihinsel açıdan rahatlatırken çocuğun duygusal gelişimini de desteklemektedir (Dikici Sığırtmaç, Hoş ve Abbak, 2011). Dolayısıyla her açıdan olumlu etkileri olan okul öncesi eğitim, günümüzde önemi gittikçe artarak toplumda daha çok yer edinmektedir.

Çalışma, “okul öncesi eğitim gören öğrenciler ile görmeyen öğrencilerin ilköğretimdeki hazırbulunuşluklarının değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşlerinin saptanmasına, buna paralel olarak mevcut durumun da ortaya koyulması ile elde edilecek sonuçların okul öncesi eğitimin ilköğretimdeki başarısının artmasına katkı sağlaması açısından” faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, elde edilen bu bulguların, alanyazına sağlayacağı katkı önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu anlamda okul öncesi eğitimin ilköğretim öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi, okul öncesi

eğitimin başarısı ve yönü açısından çalışma önem arz etmektedir. Çalışmanın genel amacı, “okul öncesi eğitim gören öğrencilerle okul öncesi eğitim görmeyenlerin ilköğretimdeki başarılarının değerlendirilmesi amacıyla öğretmen görüşleri doğrultusunda okul öncesi eğitimin ilköğretim öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına olan etkilerini” belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilerle okula uyum düzeyleri arasında fark var mıdır?

2. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilerle kaygı düzeyleri arasında fark var mıdır?

3) “Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerinizin karşılaştıkları problem durumuna çözüm üretebilme becerisi ile ilgili görüşleriniz” nelerdir?

4) “Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilere göre kalem tutma ve el becerileri ile ilgili görüşleriniz” nelerdir?

5) “Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla Türkçeyi doğru ve güzel kullanma becerileri ile ilgili görüşleriniz” nelerdir?

6) “Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla akranları ve yetişkinler ile iletişim kurma becerilerine ilişkin görüşleriniz” nelerdir?

7) “Okul öncesi eğitimi almış ve almamış öğrencilerinizin kendine güvenme, bağımsız davranış geliştirme becerileri ile ilgili görüşleriniz” nelerdir?

8) Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla anlamlı cümle kullanma düzeylerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

9) “Okul öncesi eğitimi almış ve almamış öğrencilerinizin kendine ait olumlu duygular beslemeye ilişkin görüşleriniz” nelerdir?

10) “Okul öncesi eğitimi almış ve almamış öğrencilerinizin kendini tanıma, nerelerde iyi ve güçlü olduğunu bilmesine ilişkin görüşleriniz” nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, okul öncesi eğitimin ilköğretim öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini olumlu katkısını ve öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan nitel bir çalışmadır. “Nitel araştırma tekniklerinin öne çıkan özellikleri doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip” olmasıdır. “Durumsal araştırma yöntemi ise bir ya da birden fazla durumun, programın, olgunun, sosyal grubun ya da birbiriyle ilişki yapının ayrıntılı incelendiği yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 22).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı ilgili literatür taranarak üç uzman görüşü sonucu derlenen yarı yapılandırılmış görüşme formlarından oluşmaktadır. Veriler Kırık ve Kuzu (2019), tarafınan yapılan çalışma referans alınarak 10 soru şeklinde düzenlenmiştir. “Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminde görüşmeci önceden hazırlamış olduğu soruları

sorabilir, ayrıca katılımcının vermiş olduğu cevaplara göre yeni ve detaylı bilgilere yönelik soru” sorabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.45).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler	Değerler	N	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	30	60,0
	Kadın	20	40,0
Eğitim düzeyiniz	Lisans	35	70,0
	Yüksek Lisans	10	20,0
	Doktora	5	10,0
Mesleki Kıdeminiz	1 ve 5 yıl arası	25	50,0
	6 ve 10 yıl arası	15	20,0
	11-15 yıl arası	10	20,0
	16 yıl ve üstü	5	10,0

Geçerlilik, Güvenirlilik ve Etik;

Bu çalışmada “güvenilirliğin ve geçerliliğin sağlanmasında; inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık yollarına” başvurulmuştur. Bu bağlamda; “araştırmada inandırıcılığı sağlamak için veri toplama araçlarını oluşturma, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve raporlanması aşamalarında uzman desteği” alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.4. Verilerin Analizi

Görüşme yapılan öğretmenler düşüncelerini görüşme formlarına aktarmışlardır. Daha sonra araştırmacı tarafından elde edilen veriler bilgisayar ortamında düzenlenerek aktarılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden kodlar ve temalar yapılmıştır. Çalışmanın analizinde betimsel ve içerik analizi yapılmıştır. Verileri aktarmada öğretmenlere ait bazı görüşler doğrudan verilerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu şekil geçerlilik sağlanmıştır. Literatürde benzer çalışmalar referans alınarak kodlamalar yapılmıştır. “Veri analizinin son aşamasında ise elde edilen bulgular açıklanmış, yorumlar ve sonuçlar” sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada sonucun elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Öğrencilerin Problem Durumuna Çözüm Bulma Becerisi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin karşılaştıkları problem durumuna çözüm üretebilme becerisi ile ilgili görüşlerine Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin karşılaştıkları problem durumuna çözüm üretebilme becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Problem durumuna	Olumlu görüşler	Daha rahat çözüm üretme becerisine sahipler	Ö3, Ö16, Ö19, Ö21, Ö20	4
		Kendi sorunlarını çözebiliyorlar, etkili problem çözüyorlar	Ö2, Ö6, Ö7,	3

Çözüm üretme	Problem çözme becerisi olumlu yönde artıyor, katkı sağlamaktadır	Ö5, Ö11, Ö22	3
	Bir adım öndeler, böyle bir eğitim almasında fayda var	Ö32, Ö15,Ö38,	3
	Kurallara itinalı davranıyorlar	Ö8, Ö12	2
Olumsuz görüşler	Etkisi olduğunu düşünmüyorum	Ö26	1
	Bu yönden güçlü gelmemektedirler	Ö46	1
	Şikâyet ederek sorun çözmeye çalışıyorlar	Ö1	1
Alakasız cevap	Daha çok makas kullanmaya odaklanıyorlar.	Ö14	1
	Çocuklarımızın hazırbulunuşluğu tam olarak gelmesini istiyoruz	Ö17	1

Tablo 2’de “öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında çoğunluk okul öncesi eğitimi almanın problem çözme becerisine olumlu katkı sağladığı” görüşünde birleşmektedir. Bu görüşte olanlar durumu “Rahat çözüm üretme”, ”Kuralları uygulama”, ”Kendini ifade etme”, “Olumlu katkısı var” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Öğrenciler daha önce okul ikliminde bulduklarından dolayı okula uyuma ve karşılaştıkları problem durumuna rahatça çözüm üretmede daha aktif katılım gösteriyorlar.”(Ö3)

“İlkokula hazırlık sınıflarında öğrencilere örnek olaylar hikayelerle anlatıldığından çocuklar karşılaştıkları problem durumlarında daha hızlı çözüm getirebiliyorlar.”(Ö2)

“Sorunlar karşısında akıllıca fikirler beyan etmekte ve mantık çerçevesinde kendini ifade etmekte. Bu yönüyle kurallara uymakta ve empati becerileri geliştiği için kendini ifade edebilmektedirler.”(Ö32)

“Bana göre okul öncesi programları etkin problem çözme becerisini geliştiren etkinliklere yeteri kadar yer vermemekte.”(Ö46)

2. Öğrencilerin Psiko-Motor Becerileri Düzeyi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin psiko-motor becerilerini geliştirip geliştirmediğine yönelik öğretmen görüşlerine Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin psiko-motor becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Psiko-motor becerileri	Olumlu görüşler	Beden Derslerinde zorlanmamakta ve severek yapmaktalar, boyamada daha başarılılar	Ö1, Ö9,	2
		Almamışlara göre daha başarılı	Ö8, Ö20,Ö21	3
		Doğru kalem tutma becerisine sahipler	Ö6, Ö10,Ö15	3

	Küçük kasları gelişmiş durumda	Ö5, Ö7, Ö12, Ö19, 12, Ö16	6
	Kalem tutma becerileri gelişmemiştir	Ö13,14	2
Olumsuz görüşler	Yanlış öğrenilmiş becerilerle geliyorlar, dikkat edilmesini istiyoruz	Ö36, Ö27,	1
	Yanlış öğrenenleri düzeltmek zor	Ö26	1
İlgisiz cevap	İlkokula hazır gelmeli	Ö18	1

Tablo 3’te öğretmen görüşleri incelendiğinde, çoğunluk okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin kalem tutma ve el becerilerinin gelişmiş olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler bu durumu, “Daha başarılılar”, “Doğru beceriye sahipler”, “Psiko-motor becerileri gelişmiş” gibi cümlelerle ifade etmiştir. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin ince motor kasları daha geliştiği için kalemi düzgün tutabiliyor.”(Ö6)

“Çoğu öğrenci kalemi daha güzel tutmakta, boyamaları daha güzel ancak; yanlış öğrenmelerin olmaması için gerekli hassasiyet gösterilmeli.”(Ö1)

“Kalem tutma, makas kullanımı ve boyama küçük kasları çalıştırdığından daha becerikliler. Bu durumun ilkokulda yazı yazmaya ve yazı güzelliğine olumlu katkısı vardır.”(Ö12)

“Kalem tutmaları yanlış öğretilmiş ve bu yanlış öğrenmelerden kaynaklı zorluklar yaşamaktayız.”(Ö36)

3. Öğrencilerin Türkçeyi Doğru ve Güzel Konuşma Becerisi

Öğrencilerin Türkçeyi doğru ve güzel konuşma becerilerine ilişkin görüşlere Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin Türkçeyi doğru ve güzel konuşma becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
		Oldukça başarılılar	Ö5, Ö9, Ö8, Ö12, Ö17, Ö18, Ö23	7
Türkçeyi Doğru ve güzel konuşma	Olumlu görüşler	Dili etkili kullanıyorlar	Ö2,Ö4,Ö7,Ö10,Ö14	5
		Kendilerini daha kolay ifade ediyorlar	Ö3,Ö11,Ö15,Ö16,Ö22	5
		Bu konuda sorun yaşamıyoruz	Ö6,Ö13	2
		Etkisinin olduğunu sanmıyorum daha çok aile ile ilgili bir durum	Ö2	1
	Olumsuz görüşler	Çocuklar bir kavramı anlatmakta zorlanıyorlar	Ö19	1

Tablo 4’te okul öncesi eğitim almış öğrencilerin Türkçeyi doğru ve güzel kullanma becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında, çoğunluğundil gelişimine olumlu etki sağladığını ifade ettikleri görülmüştür. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Okul öncesi eğitimi alanlar Türkçeyi konuşmada ve kelimelerin telaffuzunda oldukça başarılılar “(Ö5)

“Okul öncesinde okul içinde sosyal aktivitelere katıldıklarından dolayı sosyal ilişkileri gelişmiş ve kendilerini çok rahat ifade edebilmekteler.”(Ö3)

“Okuduğunu anlama, yorumlama ve anlatmada oldukça başarılılar ancak bunda ailenin öğrenciyle ilgilenmesinin de etkisi vardır.”(Ö15)

“Okul öncesi programında dili güzel kullanma becerisi ile alakalı etkinlikler yapıldığı için ilkokula başlarken çocukların kendilerini daha iyi ifade ettiklerini düşünüyorum.”(Ö14)

“Okul öncesi programlarının daha kapsamlı olması ve etkinlik boyutunda daha zengin içerikler sunması gerektiğini düşünüyorum; çünkü çocuklarda kavram kargaşası yaşanmaktadır.”(Ö19)

4.4. Öğrencilerin Sosyalleşme Becerisi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin sosyalleşme becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin sosyalleşme becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Sosyalleşme becerileri	Olumlu görüşler	Oldukça iyi ifade ediyorlar	Ö1,Ö5,Ö9,Ö20,Ö22, Ö16, Ö18, Ö29, Ö10, Ö21	10
		Akranlarıyla iletişimi iyi	Ö2,Ö8	2
		Daha olgun davranıyorlar	Ö3,Ö7,Ö14	3
		Sosyalleşmede sorun yaşanmıyor	Ö12, Ö15, Ö17	3
	Olumsuz görüşler	Bir fark olduğunu düşünmüyorum	Ö6	1
		Ben merkezli iletişim sorunu var	Ö21, Ö33	2

Tablo 5’te öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler çoğunlukla, okul öncesi eğitim almış çocukların sosyalleşmeleri ile ilgili akran ve yetişkin bireyler ile daha iyi ilişkiler kurduğunu belirtmektedirler. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Sosyalleşmede sorun yaşamıyor. Akranları ve yetişkinler ile iletişim kurma konusunda sorun yaşamıyor. Kendilerini oldukça iyi bir şekilde ifade ediyorlar.”(Ö1)

“Hal hareketlerinde, arkadaşlarıyla iletişimde oldukça olgun davranışlar sergiliyorlar.”(Ö3)

“Okula uyumlarında ve yeni sınıf ilişkilerinde sıcakkanlı, iletişimi başlatan, kendini tanıtan ve lider konumda davranışlar sergiliyorlar.”(Ö12)

“Sosyalleşmenin aile içi faktörlerden etkilendiğini düşünüyorum. Ailenin eğitim düzeyinin bu durumu etkilediği düşüncesindeyim.”(Ö6)

“Benmerkezci bir yapı liderlikle karışabiliyor. Bu durum ise sınıf içi takım çalışmalarını olumsuz etkiliyor.”(Ö21)

“Daha sosyal daha iyi iletişim kuruyorlar.”(Ö15)

5.Öğrencilerin Kendini Doğru İfade Etme Becerisi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin kendini doğru ifade etme becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6.Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin kendilerini doğru ifade edebilme becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Kendini doğru ifade Etme becerisi	Olumlu görüşler	Oldukça iyi ifade ediyorlar	Ö6,Ö7,Ö8,Ö20,Ö22, Ö38, Ö18, Ö29, Ö10, Ö21	10
		Kelime hazineleri geniş	Ö2,Ö8	2
		Jest ve mimiklerini kullanıyor	Ö3,Ö7,Ö14	3
		Kendini ifade etmede sorun yaşanmıyor	Ö12, Ö15, Ö17	3
	Olumsuz görüşler	Bir fark olduğunu düşünmüyorum	Ö6	1
		Kendini merkeze alan iletişim sorunu var	Ö21, Ö33	2

Tablo 6’da öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenler çoğunlukla okul öncesi eğitim almış çocukların kendilerini oldukça iyi ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler bu durumu, “Oldukça iyi ifade ediyorlar”, “Jest ve mimiklerini kullanıyor”, “Kelime hazineleri geniş”. “ Kendini ifade etmede sorun yaşamıyor” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Kendilerini ifade ederken oldukça başarılılar. Cümle yapısına uygun konuşmalar gerçekleştiriyorlar.” (Ö6)

“İfadelerinde birçok kavrama yer veriyorlar. Anlamına uygun cümleler kullanıp kelime türetiyorlar.”(Ö8)

“Kendilerini ifade ederken beden dillini kullanıyor ve duygularını ifadede jest mimikleri kullanıyorlar .”(Ö17)

“Kendini iyi ifade edebilen öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyinin de bu durum üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum. Çok kitap okuyan ailelerin çocuğu da çok kitap okur ve kitap okuyan çocukta kendini doğru ifade eder.”(Ö6)

6. Öğrencilerin Okul İklimine ve Kurallara Uyma Becerisi

Okul öncesi eğitim almış okul iklimine ve kurallara uymaya ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin okul iklimine ve kurallara uyma becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Okul iklimine ve kurallara uyma becerisi	Olumlu görüşler	Okul düzenine ve kurallara uygun davranır	Ö16,Ö7,Ö8,Ö28,Ö22, Ö38, Ö18, Ö29, Ö20, Ö27	10
		Okulu ve öğretmenini sever	Ö6,Ö38	2
		Okula karşı olumlu tutum sergiliyor	Ö5,Ö7,Ö14	3
	Olumsuz görüşler	Kendini okulun bir parçası olarak görür	Ö12, Ö15, Ö17	3
	Olumsuz görüşler	Bir fark olduğunu düşünmüyorum	Ö16	1

Tablo 7’de “öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenler çoğunlukla okul öncesi eğitim almış çocukların” okul iklimine ve kurallara uygun hareket ettiği görüşü hâkim. Öğretmenler bu durumu, “Okulu ve öğretmenini sever”. “Okul düzenine ve kurallara uygun davranıyor”, “Okula karşı olumlu tutum sergiler”, “ Kendini okulun bir parçası olarak görür” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Bununla birlikte okul öncesi eğitime devam etmenin çocukların okul iklimine ve kurallara uygun davranma becerilerine bir etkisi olmadığını düşünen bir öğretmen bulunmaktadır. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Okul ve sınıf düzeninde daha tertipli, öğretmenin koyduğu kuralları özümseyip benimseyip bunu davranış olarak sergiliyor.” (Ö16)

“Okula mutlu bir şekilde geliyor, öğretmenine karşı sevgisini gösteriyor.” (Ö5)

“Okula bir eğitim yuvası olduğu bilinciyle başlıyor. Okulda öğrenme arzusu ve heyecanı geliyor ve okula karşı tutumu öğrenmeyi tetikliyor.” (Ö17)

“Bir fark yarattığı düşüncesinde değilim. Zaman içinde okula alışıyorlar.” (Ö16)

7. Öğrencilerin Dinlediğini Anlama ve Kavrama Becerisi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin dinlediğini anlama ve kavrama becerisine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin dinlediğini anlama ve kavrama becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Dinlediğini anlama ve kavrama becerisi	Olumlu görüşler	Dinleme kurallarını yerine getirir	Ö26,Ö7,Ö8,Ö28,Ö22, Ö38, Ö48, Ö49, Ö50, Ö47	10
		Sesli okumada hikâye unsurlarını kavrar	Ö9,Ö38	2
		Dinlediği metni daha hızlı kavrar	Ö15,Ö37,Ö44	3
	Olumsuz görüşler	Bir fark olduğunu düşünmüyorum	16	1

Tablo 8’de öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenler çoğunlukla okul öncesi eğitim almış çocukların dinlediğini anlama ve kavramada daha becerikli olduğu görüşü hâkimdir. Öğretmenler bu durumu, “Dinleme kurallarını yerine getirir”, “Sesli okumada hikâye unsurlarını kavrar”. “Dinlediği metni daha hızlı kavrar” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir.

Bununla birlikte okul öncesi eğitime devam etmenin çocukların dinlediğini anlama ve kavrama becerilerine bir etkisi olmadığını düşünen bir öğretmen bulunmaktadır. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Dinleme metinlerinde kurallara uygun dinleme yapar. Sorulan sorulara anında cevap verirler. Okul öncesi programında hikâye dinletilerinin etkisi olduğu kanaatindeyim.” (Ö47)

“Türkçe dersinde okuma metinlerinde hikâye unsurları etkinliğine uygun cevaplar verirler. Metin özeti anlatımlarında giriş, gelişme ve sonuç işleyişine uygun metni anlatma becerileri gelişmiştir.” (Ö38)

“Derslerde okunan sorulara anın da dönüt verirler.” (Ö37)

“Bir fark yarattığı düşüncesinde değilim. Okuma ve yazmayı öğrendikten sonra bol hikâye anlatıları yapılarak bu beceri gelişiyor.” (Ö16)

8. Öğrencilerin Anlamli ve Kurallı Cümle Kurma Becerisi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin dinlediğini anlama ve kavrama becerisine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin anlamli ve kurallı cümle kurma becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Anlamli kurallı cümle kurma becerisi	Olumlu görüşler	Konuşurken cümle yapısına uygun konuşur	Ö36,Ö17,Ö18,Ö28,Ö22, Ö38, Ö48, Ö49, Ö50, Ö47	10
		Konuya ilişkin anlamli ifadeler kullanır	Ö19,Ö38	2
		Konuya uygun kavramlar kullanır	Ö5,Ö37,Ö44	3
	Olumsuz görüşler	Konudan kopuk uzun cümleler kurar	Ö2	1

Tablo 9’da ““öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenler çoğunlukla okul öncesi eğitim almış çocukların” anlamli ve kurallı cümle kurma becerilerinin geliştiği düşüncesinin hâkim oldukları görülmüştür. Öğretmenler bu durumu, “Konuyla ilişkin anlamli ifade kullanır”. “Konuşurken cümle yapısına uygun konuşur”, “Konuya uygun kavramlar kullanır” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Bununla birlikte okul öncesi eğitime devam etmenin anlamli ve kurallı cümle kurma becerilerine bir etkisi olmadığını düşünen bir öğretmen bulunmaktadır. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Sosyalleşme ve kendini ifade etme sürecine okul öncesinde aktif olarak katıldığı için, konuşurken anlamli ve konuya uygun cümlelerle kendini ifade eder.” (Ö50)

“Konudan kopmadan konuya ilişkin düşüncelerini konuşma kurallarına uygun ifade edebilirler.” (Ö19)

“Konulara ilişkin kavramları yerinde ve zamanında konu içinde ifade ederler.” (Ö37)

“Konuşmalarında konudan kopuk bir şekilde bir bütünlük olmadan uzun uzadıya anlatımlar yapıyorlar.” (Ö2)

9. Öğrencilerin Öz Bakım Becerileri

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin öz bakım becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10. Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin öz bakım becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Öz bakım becerileri	Olumlu görüşler	Düzenli ve tertipliler	Ö26,Ö27,Ö18,Ö28,Ö22, Ö38, Ö48, Ö49, Ö50, Ö44	10
		Kişisel bakımlarına dikkat ederler	Ö29,Ö39	2
		Tuvalet alışkanlığı edinmişler	Ö4,Ö37,Ö44	3
	Olumsuz görüşler	Temizlik alışkanlığı aileye bağlı	Ö2	1

Tablo 10’da öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun okul öncesi eğitim almış çocukların öz bakım becerilerinin geliştiği düşüncesine hâkim oldukları görülmüştür. Öğretmenler bu durumu, “Düzenli ve tertipliler”, “Kişisel bakımlarına dikkat eder”. “Tuvalet alışkanlığı edinmişler” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Sınıf içinde ve okul ortamında kendilerinin ve çevrenin temizliğine, tertibine dikkat ederler.”(Ö27)

“Öğrenciler saçları taranmış, kıyafetleri temiz bir şekilde okula gelir ve okul içinde teneffüslerde kendilerine özen gösterirler. (Ö29)

“Tuvalet alışkanlığı kazandıklarından dolayı temizliklerine dikkat ederler.”(Ö37)

“Temizlik alışkanlığı ailede başlar. Şayet aile çocuğa temizlik alışkanlığı ve düzeni vermemişse çocuk öğrenemez.”(Ö2)

10. Öğrencilerin Öz Güven Düzeyi

Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin öz güven becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11. Okulöncesi eğitimi almış öğrencilerin öz güven becerilerine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Öz güven algısı	Olumlu görüşler	Güven duygusu gelişmiş	Ö36,Ö27,Ö18,Ö28,Ö22, Ö38, Ö48, Ö49, Ö50, Ö26	10
		Kendini ifade etmekten çekinmiyor	Ö29,Ö39	2
		Dışa dönük ve kendinden emin davranışlar sergiler	Ö4,Ö7,Ö42	3
	Olumsuz görüşler	Şımarık davranışları ön planda	Ö2	1

Tablo 11’de “öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenler çoğunlukla okul öncesi eğitim almış çocukların” öz güven algısının geliştiği düşüncesinin hâkim oldukları görülmüştür. Öğretmenler bu durumu, “Güven duygusu gelişmiş”, “Kendini ifade etmekten çekinmiyor”. “Dışa dönük kendinden emin davranışlar sergiler” gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. Kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Okula uyum haftasının ilk gününden itibaren öğrenciler kendinden emin bir şekilde bağımsız bir birey olarak akranlarıyla öğretmeniyle kendine güven duygusuyla ilişkiler kurabiliyor ve kendini doğru şekilde ifade edebiliyor..” (Ö28)

“Öğrenci kendine ait eşyaların kullanımında ya da ona ait bir şey istendiğinde çekinmeden hayır demeyi biliyor. Bunun yanı sıra sosyal ilişkilerden kaçınmıyor ve çekinmeden sorular sorabiliyor. (Ö29)

“Okulun ilk gününden itibaren dışa dönük bir tavır sergiliyorlar, arkadaşlarıyla oyunlar oynuyorlar, öğretmenleriyle şakalaşp onlarla sohbet ediyorlar. Okul ve öğretmen korkusunu aşmış oluyorlar.” (Ö04)

“Özgüven duygusunun gelişmesinden çok şımarık davranışlar sergiliyorlar ve sınıf içi düzeni bozuyorlar.” (Ö2)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitimin kazandırdıkları öncelikle ilköğretimde anlaşılmakta ve bu kazanımların öğrencilerdeki etkileri öğretmenler tarafından kolaylıkla gözlemlenebilmektedir” (Derman ve Başal, 201). “Bu araştırmadan sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda şu sonuçlar elde” edilmiştir:

- “Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin ilköğretime ve okul kurallarına, okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre daha kolay uyum sağladıkları görüşüne sınıf öğretmenlerinin” tamamına yakını olumlu görüş bildirmişlerdir. “Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında çoğunluğunun okul öncesi almanın problem çözme becerisine olumlu katkı sağladığı görüşünde” birleşmektedirler. Dinç (2002), Dere (2002), Dönmez ve Arı (1992), Gülyüz (1990) “ve İpek ve Bilgin(2007) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitimi alan çocukların, okul öncesi eğitim ortamından elde ettikleri deneyimlerini ilköğretim ortamına aktararak yeni ortama daha kolay uyum sağladıklarını ifade” etmişlerdir. Bu sonuçlar çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

- Öğretmenlerin, çoğunluğu öğrencilerin psiko-motor becerilerine ilişkin alt problemde “okul öncesi almış öğrencilerin kalem tutma ve el becerilerinin gelişmiş olduğunu” belirtmişlerdir. Sarı (2007), oyunun çocukların psiko-motor becerilerinin, güçlerinin, tepkilerinin ve dikkatlerinin artmasını sağladığını belirtmişlerdir. “Okul öncesi eğitim kurumlarındaki gerek serbest oyun gerekse eğitici oyunlar sayesinde çocukların psiko-motor becerileri geliştirdiği görülmüştür. Bu sonuçlar çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

- Öğretmenlerin öğrencilerin Türkçeyi doğru ve güzel konuşma becerilerine ilişkin alt problemde çoğunluğunun olumlu görüşlere sahip olduğu ve öğrencilerin dil gelişimine olumlu etkiler sağladığını vurguladıkları görülmüştür. Öztürk (1995) Yıldızbaş ve Parlak yıldız (2004) ve Pehlivan (2006) yaptıkları araştırmada okul öncesi eğitim alan çocukların kendilerini daha rahat ifade ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle okul öncesi eğitimi alan

çocuklar aile dışında bir sosyal ortamda yer alarak, sosyalleşmenin etkisi ile kendilerini daha iyi ifade ettikleri söylenebilir. Araştırma sonuçlarıyla ise örtüştüğü görülmüştür.

- Öğretmenler çoğunlukla öğrencilerin sosyalleşme becerilerine ilişkin alt probleminde okul öncesi eğitim almış çocukların sosyalleşmeleri ile ilgili akranları ve yetişkinlerle daha iyi ilişkiler kurduklarını belirtmişlerdir. Bayhan ve Artan(2004) yaptıkları çalışmada okul öncesi eğitimin çocukların sağlık, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır.

- Öğretmenlerin çoğunlukla öğrencilerin kendilerini doğru ifade edebilme becerilerine ilişkin alt probleminde okul öncesi eğitim almış çocukların kendilerini oldukça iyi ifade ettiklerini vurguladıkları görülmektedir. Öztürk (1995) Yıldızbaş ve Parlak yıldız (2004) ve Pehlivan (2006) yaptıkları araştırmada okul öncesi eğitim alan çocukların kendilerini doğru bir şekilde rahat ifade ettiklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçlarıyla ise örtüştüğü görülmüştür.

- Öğretmenler çoğunlukla öğrencilerin okul iklimine ve kurallara uyma becerilerine ilişkin alt probleminde okul öncesi eğitim almış çocukların okul iklimine ve kurallara uygun hareket ettiklerini ifade etmişlerdir. Bilecen (1995), “anaokulunun çocuğun gelişimini daha ileri götürmek için harika bir ortam olduğunu, anaokulu eğitiminin sonunda” okul iklimine ve kurallara uygun hareket ettiklerini savunmaktadır.

- Öğretmenlerin çoğunlukla öğrencilerin dinlediğini anlama ve kavrama becerilerine ilişkin alt probleminde okul öncesi eğitim almış çocukların dinlediğini anlama ve kavramada daha becerikli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Güteryüz (1990) ve Öztürk (1995), okul öncesi eğitim almış çocukların dinlediğini anlama ve kavramada daha becerikli olduğunu saptamışlardır.

-Öğretmenlerin çoğunlukla öğrencilerin anlamlı ve kurallı cümle kurma becerilerine ilişkin görüşme sorusunda okul öncesi eğitim almış çocukların anlamlı ve kurallı cümle kurma becerilerinin geliştiği düşüncesine hâkim oldukları görülmüştür. Cevher ve Buluş (2006), “çocuğun bağımsızca kendisini ifade edebilmesi ve herkesin de benimseyebileceği anlamlı ve kurallı cümle kurma becerilerinin geliştiğini savunmuş, böylece okul öncesi eğitimin iletişim becerileri üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır.” Araştırma sonuçlarıyla ise örtüştüğü görülmüştür.

- Öğretmenlerin, öğrencilerin öz bakım becerileri ve öz güven algısına ilişkin görüşme sorularında okul öncesi eğitim almış çocukların öz bakım becerileri ve öz güven algısının geliştiği düşüncesine hâkim oldukları görülmüştür. Durualp ve Aral (2010), Kıldan(2007) ve Morrison (1998), Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre öz bakım becerilerinin ve öz güvenlerinin daha kolay geliştiği sonucuna varmışlardır. Araştırma sonuçlarıyla ise örtüştüğü görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri genel anlamda değerlendirildiğinde okul öncesi eğitimin fırsat eşitliğine hizmet ettiğini, okul öncesi öğrencilerin okul çatısı altında verilen eğitimlerin daha kalıcı ve verimli olduğu söylenebilir. Benzer çalışmalara bakıldığında, Küçükali, Akan ve Dal’ın (2014), “Öğrencilerin akademik başarılarına; Aksu, Taylan ve Bekman” (2002) ile Tok’un (2002), “Öğrencilerin dil gelişimlerine, Sabancı, Altun ve Uçar Altun’un (2018) “Öğrencilerin sosyal gelişimlerine” eki ettiklerini çalışmalarında saptamışlardır. Benzer şekilde, Gündoğan (2002) ile Can ve Serençelik’in (2017) bulgularına göre, fiziksel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dilsel gelişimleri gibi bütünsel olumlu etkilerinin olduğunu belirtilmektedirler. Araştırmadan elde edilen sonuçların ışığında;

- Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler gelişen ve değişen programlardan dolayı daima yenilikleri takip etmeli ve kendilerini geliştirmelidirler.
- Öğretmenler öğrencilere kazandırılması hedeflenen her kazanımı daha fazla etkinlik ile genişletmelidirler.
- Öğretmenler eğitimin her sürecinde veliler ile işbirliği içinde olmalılar.
- Okul öncesi eğitimin önemi ve gerekliliğini kavratmak amacıyla seminerler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., Küçükali, R., Akan, D., ve Dal, M. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetim sorunları. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 12, 32-49.
- Akduman, G. G. (2012). *Okul öncesi eğitim ve önemi, okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Başal, H. A. (1998). *Okul öncesi eğitime giriş*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Bilecen, N. (1995). *Birinci sınıfın etkilerine ulaşmada anasınıfına devam etme veya etmemenin etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Can ve Serençelik (2017). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin okul yönetimine katılımlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 525-542.
- Cevher, F. N. ve Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39.
- Çalıklan, M. (2000). *Ailenin bazı sosyo-ekonomik faktörlerinin öğrencinin okuduğunu anlama başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Dere, H. (2000). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarına bazı matematik kavramlarını kazandırmada yapılandırılmış ve geleneksel yöntemlerin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Anabilim Dalı, Ankara.
- Derman, M. T. ve Başal, H. A. (2010). Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretimde niceliksel ve niteliksel gelişmeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (11), 560-569.
- Dikici Sığırtmaç, A., Hoş, G. ve Abbak, B. S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 205-223
- Dinç, B. (2002). *Okul öncesi eğitimin 4-5 yaş çocuğunun sosyal gelişimine etkileri konusunda öğretmen görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dönmez, N. B. ve Arı, M., (1992). 12-30 Aylık Türk çocuklarında dilin kazanılması. *Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 115-161.

- Duruoalp, E. ve Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 160-172.
- Erşan, Ş. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan ve öğretmenlerden beklentilerinin incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 161-178.
- Gülay, H. ve Önder, A. (2011). Sürdürülebilir Bir Çevre İçin Okul Öncesi Eğitimde Çevre Eğitimi. Ankara: Nobel.
- Güleryüz, F. (1990). 48-60 Aylar arasındaki türk çocuklarının dil yapılarının incelenmesi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Gürkan, T. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı. Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güzelyurt, T., Birge, F. ve Ökten, A. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına ilişkin görüşleri. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 64-74.
- İpek, N. ve Bilgin, A. (2007). İlköğretim çağı çocuklarında kelime dağarcığı gelişimi, *İlköğretim Online Dergisi*, 6 (3), 344-365.
- Kesicioğlu, O. S. (2008). *Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Ebeveynlerin Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarına (60-72 Ay) Yaşattıkları Doğal Çevre Deneyimleri ve Çocukların Çevreye Karşı Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıldan, A.O. (2007). Okul öncesi eğitim ortamları. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (2), 501- 510.
- Morrison, G.S. (1998). *Early childhoode ducationto day*, Prentice Hall. New Jersey.
- Öztürk, H. (1995). *Okul öncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pehlivan, D. (2006). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokula yazmaya geçiş sürecinin, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Adana.
- Sabancı, A. Altun, M. ve Uçar Altun, S. (2018). Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre ana sınıfı eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitimi Yönetimi Dergisi*, 24(2), 339-385.
- Sabancı, A., Altun, M., & Uçar Altun, S. (2018). Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre ana sınıfı eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitimi Yönetimi Dergisi*, 24(2), 339-385.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

- Uyanık, Ö ve Kandır, A.(2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(2), 118-134.
- Uysal, A. ve Balkan, İ.K. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikolojik Çalışmaları*, 35(1), 27-56.
- Yalçın, V. ve Uzun, H. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri kullanma düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kilis ve Gaziantep İli Örneği). *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 42-54.
- Yıldızbaş, F. ve Parlakyıldız, B. (2004). Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi*, Malatya.